

Paršat Vaješev

23. kislef 5769
20. prosinec 2008
začátek šabatu: 15:43
konec šabatu: 16:58

Halachické časy
třilin 6:43 | východ slunce 7:58
konec šma 8:53 | 1. mincha 12:20
škia 16:02 | hvězdy 16:40

Šmílův DAF

Vaješev v číslech

9. paraša v Tóře (z 54),
9. paraše v knize Berešit (z 12),
4 paršiot, 3 otevřené, 1 zavřená
skládá se z 112 vět, 1558 slov a 5972 písmen,
Sidra neobsahuje žádnou z 613 MICVOT

Alijot v kostce

Kohen: 17letý Josef donáší otci na bratry. Josef sní sny, ve kterých se mu bratři klaní.

Levi: Jákob posílá Josefa za bratry. Ti se rozhodnout Josefa zabít. Reuven se snaží Josefa zachránit.

Šliší: Jehuda prosadí Josefův prodej do otroctví. Jákob neutěšitelně truchlí po ztraceném synovi.

Revíi: Jehuda opouští rodinný kruh, žení se a narodí se mu Er, Onan a Šela. Er a Onan se postupně žení s Tamar, se kterou má nakonec sám Jehuda dva syny – dvojčata – Perece (praotce krále Davida) a Zeracha.

Chamiší: Josef slouží u Putifara.

Šiší: Putifarova žena se zamiluje do Josefa, který končí ve vězení.

Švií: Ve vězení se Josef setká s faraónovými služebníky – číšníkem a pekařem, kterým vyloží sny.

Haftara (Amos 2:6-3:8): Prorok varuje obyvatele severního království a připomínám jim Josefův prodej.

Židovská událost

Chanuka se blíží.

První svíčku zapálíme v neděli. Již jsme si zvykli, že se kromě svícnu v synagogách a domovech zapalují i velké chanukie na náměstích, které mají připomenout všem kolemjdoucím chanukový zázrak. Ve spojených státech (v Bílém domě, viz obrázek), již svíce zapalovali s předstihem za účasti pěveckého souboru Kol Zimra. Tak tedy, v čem vlastně ten zázrak spočívá?

A: Chanuka trvá déle než vánoce? B: Jsme schopni se naučit většinu slov písně Maoz Cur? C: Dokážeme jít koblíhy osm dní? D: Zamysleli jsme se nad odvahou Makabejských?

Zajímavosti z paraši

Tak jako truchlil Jákob nad ztrátou milovaného syna, tak trpí rodiče pohřešovaných vojáků CAHALu. Proto je tradičně paršat Vaješev označována za ŠABAT ŠEVUEJ VENEEDARE CAHAL – šabat zajatých a pohřešovaných vojáků Cahalu.

Jákob podvedl svého otce převlečením do kozí kůže a jeho vlastní děti ho podvedli kozí kůží namočenou do krve. Jákob opustil své rodiče na 22 let a právě 22 let trvalo, než se Josef vrátil k zarmoucenému otci.

Věděli jste, že...

Vlastní šchita má **pět zásad**, na které lze nahlížet i pohledem hlavních zásad chirurgie [cito=rychle, tuto=jistě, jucunde=nebolestně]. Těmito zásadami jsou: **šehija** vyžaduje nepřerušovaný souvislý pohyb nože, **derasa** zakazuje tlačit, **chalada** vyžaduje širokou čepel bez špičky, **hagrama** lokalizuje místo pod prstencovou chrupavku, **ikut** vyžaduje dokonale ostrý nůž.

vybráno z encyklopedie www.doopravdy.cz/judaismus

Rozluštěte význam obrázků?

Rabbi Jonathan Sacks: Příběh dvou žen

Kdo je Tamar? Nevíme o ní prakticky nic s výjimkou jejího jména. Jehuda, čtvrtý Jákobův syn, vyrostl a odešel od svých bratrů. V prostém i duchovním slova smyslu. Byl to on, kdo navrhl Josefův prodej do otroctví. Nyní opustil rodinu a oženil se s kenaánskou ženou. Měl s ní tři syny – Era, Onana a Šelu. Když Er vyrostl, našel mu Jehuda ženu, čímž na scénu vstupuje Tamar.

Na rodinu dopadá rána – Er umírá, protože „byl hříšný v Božích očích“. Proč? Co udělal? Nevíme. Jehuda, jak přikazoval tehdejší mrav, oznámil druhorozenému Onanovi, že si za manželku musí vzít bratrovu vdovu. Řekl mu: „Vejdí k manželce svého bratra, převezmi ji a založ svému bratru potomstvo!“ Protože Onan věděl, že jím zplazené potomstvo nebude jeho, přicházel k ženě svého bratra a „ničil své sémě na zemi“. I on byl potrestán a zemřel.

Po této události řekl Jehuda Tamar, že musí žít „jako vdova“, dokud třetí syn Šela nedospěje a nevezme si ji. Sám však svatbu všemožně oddaloval, protože se bál, aby mu nezemřel i třetí syn. Tím Tamar postavil do role „věčné vdovy“, která si nikoho nesmí vzít kvůli Šelovi a která si nemůže kvůli Jehudovu strachu vzít ani Šelu. Tamar se proto rozhodla vzít osud do vlastních rukou. Doslechla se, že se Jehuda, kterému mezitím zemřela manželka, vydal na cestu do Timnaty na stříž svých ovcí. Zakryla svou tvář, oblékla se jako prostitutka a postavila se na křižovatku cest. Když šel Jehuda kolem, zamířil rovnou k ní a vyspal se s ní. Tamar se vrátila domů a svlékla svůj převlek. Za tři měsíce bylo jasné, že je těhotná. Jehuda se přirozeně rozzlobil. Podle něj se Tamar dopustila cizoložství, když byla Šelovi nevěrná. „Odved'te ji a upalte ji,“ přikázal.

Až v tento kritický moment příběhu si uvědomíme význam zdánlivého detailu. Když Tamar, převlečená za prostitutku, vyjednala s Jehudou svou vlastní cenu, vyžádala si od něj, než jí přinese smluvené kůzle, určitou zástavu – pečeť, provaz a hůl. Když Jehuda po příteli poslal domluvené kůzle, Tamar už u cesty nestála a ztratila se i se zástavou. Nyní, po vnesení rozsudku poslala svou zástavu Jehudovi se vzkazem: „Jsem těhotná s majitelem těchto věcí.“ Jediný Jehuda tomu rozuměl. (Z této pasáže naši moudří mimochodem učí, že je lépe spadnout do hořící pece, než na veřejnosti zostudit jiného člověka.)

Co přesně Tamar provedla? Podle midraše, Rambana a Chizkuniho se rozhodla pro levirátní sňatek podle tehdejších pravidel, podle kterých se povinnost

svatby vztahovala nejen na bratry zemřelého manžela (jako je tomu nyní), ale i na další blízké příbuzné. V tomto případě na Jehudu jako na tchána. Její čin tak byl vlastně činem oddanosti zesnulému manželovi.

Tamařin příběh se svým způsobem podobá osudům jiné biblické osobnosti – Rut. Oba příběhy začínají odchodem budoucích tchánů. Jehuda odešel od rodiny ke Kenaáncům, Elimelech k Moávcům. V obou příbězích umírají dva synové. Jehudovi Er a Onan a Elimelechovi Machlon a Chiljon. V obou případech po sobě zanechali bezdětnou vdovu. V obou případech podniknou ženy velmi smělý krok, aby situaci vyřešily. Tamar se převlékne za prostitutku, Rut si lehne k Boazovým nohám. Ani v jednom z příběhů není hlavní mužský hrdina nejbližším příbuzným. (V Jehudově případě byl bližším příbuzným Šela, v Boazově nejmenovaný XY – hebrejsky PLONI-ALMONI). V obou případech je žena-hrdinka cizinkou. Rut je Moávanka, u Tamar neznáme její rodokmen. Podle tradice pocházela z Šemovy rodiny. Filo tvrdí, že byla dcerou modloslužebníků. Rut i Tamar jsou ale ženy, které zabezpečí jméno zesnulého a zároveň zůstanou citlivé k živým. Tamar k Jehudovi a Rut k Naomi.

Vzájemný vztah obou žen je výslovně uveden na konci knihy Rut. Když starší města dali Boazovi svolení koupit Naomino pole a oženit se s Rut, požehnali jí: „Ať Bůh dá, aby tato žena, která vstupuje do tvého domu, byla jako Ráchel a Lea, které spolu zbudovaly dům Izraele, ať je tvá rodina jako rodina Perecova, kterého porodila Tamar Jehudovi.“ Proč starší města připomněli právě v tuto chvíli Tamar s Jehudou?

Odpověď leží v genealogii na konci knihy Rut. Tam je vyjmenováno deset generací mezi Perecem a králem Davidem. Počátkem rodokmenu krále Davida je syn, kterého Jehuda zplodil s Tamar. V sedmé generaci je uveden syn Oved, který se narodil Boazovi a Rut. Součástí rodokmenu největšího izraelského krále jsou Tamar i Rut, dvě ženy s obrovskou dávkou oddanosti, milosti a diskrétnosti – vlastností, které přispěly i k Davidově velikosti.

Považuji za velmi dojemné a důležité, že Bible staví do dvou tak důležitých rolí ženy z úplného okraje židovské společnosti – bezdětné vdovy, cizinky. Tamar a Rut nemají žádnou jinou sílu než vlastní slušnost a odvalu. Jejich jména jsou vyryta do židovské historie v rodokmenu královské dynastie, abychom nikdy nezapomněli, že skutečná velikost je v lásce a věrnosti a že velikost často nacházíme tam, kde bychom ji nejméně očekávali.

z knihy O svobodě a náboženství (P3K)